

1956 YILINDA

15

EV VE APARTMAN DAİRESİ

İkramiye ve kredili

Ayrıca zengin para ikramiyeleri

AKBANK'IN MÜŞTERİLERİNE YENİ HİZMETİ

YÜZ EVLER MAHALLESİ

Hesabınızda daima en az 150 LİRA bulundurunuz.

AKBANK

(Tafsilât Gişelerimizde)



FERAHLIK
ve NEŞE

**T.C.
ZİRAAT
BANKASI**

Tasarruf hesapları
1956 yılı ikramiye
plânı tutarı şimdilik

1.750.000

Liradır

Bu Plânda Gayri-
menkuller, dolgun
para ikramiyeleri,
eşya, traktörler, zi-
raat âletleri vardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ağustos 1956

İÇİNDEKİLER:

MİLLÎ OYUNLARIMIZ YOLİLE TÜRK PROPAGANDASI ...	Beha O. TÜBKAN
FOLKLORUMUZDA EVLENME ÂDETLERİ	Dr. N. E. BALCIOĞLU
KARACA OĞLAN'IN YENİ ŞİRLERİ (III)	Cahit ÖZTELİ
İSTANBUL'DA TAŞÇILIK	M. E.
AŞIK NAÇARI	Mehmet Halit BAYRI
HARMAN VE HASAT ÜSTÜNE ŞİRLER	Behçet K. ÇAĞLAN
AŞIK PAŞA TÜRBESİ	Veysel ARSEVEN
MEVLEVİLİK'TE "18"	Mehmet ÖNDE
NİSANLI KIZLARIN SÖYLEDİKLERİ MANİLER	Mehmet GÖKALP
TÜRK HALK MUSİKİSİNİN YUGOSLAVYADAKİ TESİRLERİ	H. C. OĞULTÜRK
İKİNCİ HALK OYUNLARI BAYRAMI	İhsan HİNÇER

BİZE GELEN KİTAPLAR

Sayı: 85

Kuruş: 25

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

1

KURULUŞU: AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

No. 85

AĞUSTOS 1956

YIL: 8 — CİLT: 4

Millî Oyunlarımız Yolile Türk Propagandası

Yazan: Reha Oğuz TÜRKKAN

New.York — Bundan üç sene evvel Cumhuriyette yazdığım bir yazıda bir temennide bulunmuştum. 20 Temmuz 1953 de yayınlanan ve «Yüzer Sergimiz Amerikaya da gitmeli» başlığını taşıyan bu yazıda, halk oyunlarımızı Amerikaya getirtmekle fevkalâde bir propaganda fırsatı kazanacağımızı iheri sürmüştüm. Bu yazı üzerine harekete geçen Türkiye Turizm Kurumu, Tarsus gemisinin yüzer sergi halinde Amerikaya getirmek üzere hazırlanırken benim fikrimi de sormak nezaketinde bulunmuş, ben de mufassal bir rapor halinde kanaatimi belirtmişim. O raporda en çok üzerinde durduğum hususlardan biri Moda Defilesi ise, diğeri de Folklor ekibi idi.

fırsatını bulan her Amerikalı fethedildi. Başarı o derece kuvvetli oldu ki, millî oyunlarımızın da getirilememiş oluşuna, bir daha yandım.

Bilâhare, İstanbulda Hilton Otelinin açılışına davet edilmiş olan bir çok Amerikalılarla görüştüğümde, o münasebetle oynamış olan halk sanatkarlarımızın ne kadar derin tesir bırakmış olduklarını müşahade ettim. Hayranlıklarını ifade eden Amerikalılar rastgele insanlar değildi. Kimi tanınmış sinema artisti, kimi dansöz, kimi muharrir, kimi de radyo ve televizyon müfessiriydi. Onların heyecanı bir ara bana da siyaret etmiş olacak ki, işim başımdan aşkın olduğu halde imkânları yoklamaya başlamış, Hiltoncuların Amerika otellerinde bir seri gösteri yaptırabileceğimi anlamışım. Fakat araya işler girdi ve bir müddet hiç meşgul olamadım.

Bir gün Tarık Bulutun evinde eski bir dostumla karşılaştım: Halûk Özbudun idealistliğine daima hayran kaldığım hassas ve heyecanlı bir gençtir. Birleşmiş Milletlerin memurudur, ama, aklı fikri Türklüğün Amerikada propagandasındadır. Konuşma sırasında, onun da millî oyunlarımızın burada gösterilmesi hayaliyle yanıp kavruğunu öğrendik. Amerikaya gelen hiç bir ecnebi folklor ekipini kaçırmaz, Onun için o da, millî oyunlarımız yoluyla burada ne kadar büyük tesir yapabileceğimizin farkındadır. Hep bir ağızdan konuşur gibi:

— Evet, diyorduk, şu İspanyollara bak! Truplarıyla nasıl Amerikalıların gönüllerini

Gemi yola çıkmadan aylarca evvel, Kurumun 2 nci Başkanı Cihat Baban, New-York'a geldi. Hiç unutmam. Saint Moritz otelinde kendisine pübliste mütehassısı Amerikalı arkadaşım Mc Guinn ile, Türk saz, şarkı ve oyunlarıyla Amerikalılar üzerinde tesir bırakmayı pek iyi bilen genç sanatkar Tarık Bulutu tanıştırdım ve saatlerce bu işlerin Amerikada organizasyonu imkânlarını gördük,

Tarsus yüzer sergi halinde 1954 yazında Amerikaya geldi ve kısmen hayal sukutuna uğradım: İçindeki sergi acele yüzünden zayıf olduğu gibi, beklediğimiz halk oyuncularını da getirilememişti. Buna mukabil getirilen moda defilesi zengin bir şekilde tertiplenmişti: Materyalce zengin, muhayyelece zengin. Miami'den New-Yorka kadar, bu defileyi görmek

APARTMAN DAİRELERİ

ZENGİN PARA İKRAMİYELERİ

YÜNLÜ-PAMUKLU SATIŞLARIMIZDA **10** TENZİLAT

SÜMERBANK

M. İhsan

fethediyorlar! Ya Japonların «Kabuki» trupu! Ya İskoç Gayda ve Davul Askeri ekibi? Ya tã Endonezyadan kalkıp gelen ve tamamıyla yabancı danslarıyla bile Amerikalıları teshir eden «Bañ» trupu? Hele şu son gelen Yugoslav «Tanek» grubu? Oyunlarının onda dokuzu Türk oyunlarından bozma olduğu halde (bunu televizyonda bile dürüstçe itiraf etti. ler) Yugoslavya lehine ne çok sükse kazandı! Avrupada nice birincilikler kazanan, muazzam bir tarihin, zengin ve çeşitli bir kültürün muhassalası olan bizim halk oyunları kimbilir burada ne kadar kuvvetli tesir bırakır! Amerikalılara, ve dünyaya. Türkle. rin sadece asker millet olmadıklarını, sanat. kâr da olduklarını anlatmanın zamanı çok. tan geçmiştir. ilh.

Bu çeşit konuşmalar malûm. Eninde so. nunda mecrasız akan nehirler gibi gücün. harcar, yayılır gider ve «Yapılsa edilse keşke» temennilerinden ibaret kalarak bir netice ver. mez. Bizim bu konuşmamız da belki öyle ola. caktı. Nasılsa birdenbire konuşma müsbet bir sahaya aktı. Arkadaşlarıma, bu yolda teş. büs edip de vakitsizlikten peşini kovalıyama. dığım işleri anlatıyordum.

— Neden takip etmiyorsun? Neden et. miyorsunuz? dediler.

— Basit, dedim. Vaktim yok.

— Hep beraber ve elele çalışırsak altın. dan kalkabilirsin, dediler ve iş böylece baş. ladı.

Hemen ertesi gün Amerikalı arkadaşlar. la görüştim. Onları da bu işin olabileceğine tamamen inanmış buldum ve bunun üzerine «American Turkish Folklore Association» (Amerikan - Türk Folklor Derneği) ni kur. duk. Derneğin hususi komitesine, bundan bir iki ay evvel Cumhuriyetin bir muhabirinin bahsettiği gibi. Amerikanın en tanınmış sine. ma, televizyon ve radyo simaları da dahil olunca iş cidden büyüdü. Muhabirin tabiri veçhilé. «Televizyon kralı» Ed. Sullivan'dan tutun da, iş kralı Zeckendorf'a. sinema ve sl. nerama prodüörleri Lowell Thomas ve Jack Alexander'e Maestro Stokowski'ye, tarihçi Harold Lamb'e. Televizyon ve radyo müfes. siri Jinx Falkenburg'a ve bir çok reklâm ve büblisine şirketleri başkanlarına ve bale mü. ehassılarına kadar fevkalâde bir grup te. ekkül etti.

Dernek, ilk iş olarak tabiatıyla bu millî unklar meselesini ele aldı. Türkiyeden en iyi

oyuncular Amerikaya getirilecek. oyunlar en modern «Koreografi» esaslarına göre rötüs edilecek, mizansenli ve bütün ekiplerin işli. rakiyle oynanabilecek şekiller geliştirilecek. mahallî saz âletlerine İstanbul saz takımı ve bir de modern âletlerin de ilâvesiyle üç buut. lu bir müzik elde edilecek ve bu trup Ame. rikada bir baştan bir başa gezdirilerek Türk propagandası için nâmütenahî kapılar açıla. cak.

İlk adım. iyi bir empresaryo ve manace. rin seçilmesindeydi. Tabii ilk akla gelen isim Sol Hurok idi. Bu efsanevi adam Amerikan sahne ve televizyon hayatının en büyük mu. vaffakiyetlerinin arkasındadır. Meselâ, Sad. lers Wells baesini Amerikaya getiren Sol Hurok'tur. İspanyol truplarının çoğunun em. preasyonluğunu onun şirketi yapar.

Amerika içindeki sahneler, bir tröst ha. linde hemen hemen hep Sol Hurok'un kontro. lü altındadır. Ne yapıp yapıp bu zati dâva. mıza kazanmalı idik. Kazandık. Ama tam ha. zırlıkla gittik: En modern şekilde ve şeffaf kâğıtlı bir katalogda tertiplenmiş resimli bir dosya, millî oyuncularımızın giydikleri elbise nünuneleri, filmler. projektörü renkli resim. ler, Türk müziğine has 28 âletin seslerini ör. nek gösteren ve Sin sin havasından mehtere kadar oyun havalarımızın ve şarkularımızın nünunelerini ihtiva eden ve bizzat hazırladı. gımız teyp-şerit ve makinesi, ilh..

Teknik izahattan sonra iş müzakereleri de yapıldı ve nihayet Dernekle Sol Hurok şir. keti arasında yazılı anlaşma teati edildi. İşimizin Amerika safhasının birinci per. desi bitmişti. Sıra Türkiye fasıma gelmişti. Gayretlerimizi anlayışla takip ve teşvik eden ve esasen kendisi de Dernek azası olan Türk Haberler Bürosu Müdürü Nuri Eren, Türk Hükûmetine durumu anlattı. Hükûmet. hâlen Avrupada bulunan Hurok'u oyuncularıma görmek için Türkiyeye davet etti. Hükûmeti. mizin yol masrafını finanse etmesine karşı. lık Dernek ve Hurok, Amerika içindeki bütün masrafları üzerine alacak ve oyunculara da maaş bağlayacak. Amerikaya gelirken yol üzerinde Avrupada da üç gösteri yapılması tasarlanmakta ve Amerika seferi Şubat veya Mart 1957 için plânlanmaktadır.

Bir hayli ilerlemiş olan bu proje aksama. dan tahakkuk ederse, Amerikada kültürce müsbet bir intiba yaratabilmiz olacağız. Tür. kiyemizi her vesileyle ve en iyi şekillerde

Derlemeler:

Folklorumuzda Evlenme Âdetleri

Derliyen: Dr. N. R. BALCIOĞLU

Aynı isim altında hazırlanmış olduğumuz kitapta Türk evlenme âdetlerini aksettiren şîrler içinde tipik bir örnek teşkil ettiği için Posoflu Âşık Sâbit Mâdamiden 1947 senesin. de Ardahanda tesbit ettiğim ve hiçbir yerde intişar etmemiş bu destanı Türk Folklor Araştırmaları dergisinin kıymetli okuyucula. rının tetkiklerine sunmaktayım.

CİHAZ DESTANI

Kaza Ardahanda gittik bir baya
Muhtasar methimiz başa yazıldı
Türke şanlı İbrahim Bege
Tarifi riyasız başa yazıldı

Bey İbrahim kızı bayram düğünü
Davet etti agasını begini
Dokuzyüzkırkyedi bir Nisan günü
Tarih olsun mermer taşa yazıldı
Toyun binde birin şerhetmez dilim
Duyan masal bilir veya bir film
Bir zemin halısı iki yer kilim

propaganda etme zarureti herkeşçe malûm bir hakikattir. Bundan çeşitli faydalar hasıl olur: Politik fayda en başta gelir. Meselâ. Kıbrıs meselesi gibi bir mesele ortaya çıkınca, bizi az çok bilen ve, danslar ve geçirdiği eğlenceli dakikalar suretiyle de olsa, milletimize sempati hissedilen bir halkın tarafımız tutması çok daha kolaydır. Derdinizi sizi iyi tanıyan dostunuza daha iyi anlatabileceğinize göre. İktisadi yardım bahsinde de tanınmağa ihtiyacımız vardır. Nihayet turizm bahsi de böyledir. Bundan 7-8 sene evvel İspanya. tıpkı bugün bizim gibi, 15-20 bin Amerikan turistini ancak celbedebiliyordu. Üstelik A. merikada Franko rejimine husumet de vardı. İspanya hükûmeti evvelâ «Spanish Cavalca. da» isimli muazzam bir dans ekibi yolladı. Arkasından, Jose Greco'dan tutun da Carmen Amayaya ve Antonio'ya kadar her sene çeşit çeşit truplar geldi. İspanya. Amerikanın muhayyesinde, danslar, festivaller ve gitar. lar diyarı olarak canlandı ve kurnaz bir tu. rizm propagandası bunu işledi durdu. Bu se. ne İspanyaya 250.000 turist gitmiştir.

Ne yapıp yapıp meçhul. sadece kitap ve broşürlerden öğrenilen, yarı barbar bir millet olarak bilinmekten kurtulmamız lâzımdır.

Millî oyunlarımız bunun en tabii, en tatlı ve âhenkli yoludur.

Nakdi dört yüz ellibeşe yazıldı.

Toy misli bulunmaz âlemde zira
Köhne hane benzer ihsanı mire
Üç karyola takım iki yüz lira
Üçyüz nakti hub ferâşe yazıldı
Toyun tarifine yetişmez dihan
Misiü lanezirsin şanlı Ardahan
Çift kazan, çift güğüm on kapak sahan
Kıymeti üçyüzden aşâ (aşağı) yazıldı.
Yazıldı malulza elvan yataklar
Ceviz sandıkları gör neler saklar
Semaver takımla çini sahanlar
Baha altıyüzlâtılmışa yazıldı.

Gramofon yirmibeş piâkına
İkibuçuk lira beher tekine
Ayak istimali Singer makina
Hepsi altıyüzyetmiş yazıldı
Cihaz seyranında belde reisi
Bahaya vurdular elvan libası
Beş hamik yunlu, bir hasul hası
(İpek elbise)

Sekizyüz naktizer kumaşa yazıldı
Bin lira dediler veâkin yazık
Altun saykal, kemer, üç pırlant yüzük
Beşbirlik Reşat kordeâ düzük
Bin Reşat altını döse yazıldı
Bu ne âlem bu ne âhenktir Yarap
Geidi ziili deve bezendi arap
Üç yünlü kazaktır yetmiş çift çorap
İpek mendileri hoşâ yazıldı

Üç gift zerrin küpe, sahan bağlama
Masa takımları feramuşlama
Ondört yastık, yirmiaiti işieme
Karyola takımı başa yazıldı

Rical kibar bir araya durdular
Meydandaki cihazatı gördüler
Cem oldu sarrafıar kıymet vurdular
Dörtbinsekizyüz onbeşe yazıldı
Akşam ziyetlendi lüküsler yandı
Sâki mev doldurmaga dolandı
Doktor sıhhiye memur begendi
Seyri sefa halı temaşa yazıldı

Gün gibi münevver oldu geceler
Seyre cem olmuştu gençler kocalar
Elvan çiçek oldu kapı bacalar
Lâle sünbül mor menevşe yazıldı
Şakalar şenlikler düzgün elfazlar
Patladı davullar çalındı sazlar
Mahser veri gibi çalındı kulalar

Karaca Oğlan'ın Yeni Şiirleri

— III —

Yazan: Cahit ÖZTELLİ

Aşağıya aldığımız iki semai, 17. Yüzyıl alarına kadar yaşamış şairlerin, o çağın in olaylarıyla ilgili şiirlerini içine alan tanlarla dolu yazmadan alınmıştır. Altı büyük sayfalık bu yazmada Karacaoğla yalnız bu iki semaisi vardır. Yazma hak da ileride daha geniş bilgi vereceğiz. Dil ip, konu bakımlarından eksiksiz Karaca an olan bu şiirlerden işkillenmeğe hiç yer tur. Şimdiye kadar yayınlanan Karaca Oğ şiirlerinin çoğunun bozulmuş veya başkası olduğu hakkındaki düşüncelerimizi birin razıda söylemiştik.

6

Deryaya salayım gemi
Şürelim zevkile demi
Ak topuğa vala donu
Döküp giden Dürye Dürye (1)
Kaşları vardır karaca
Benleri vardır sayınca
Keklik göğsü alaca
Seküp giden Dürye Dürye
Ben varmaz oldum işime
Hayalin girmez düşüme
Turna tellerin başına
Döküp giden Dürye Dürye
Karac'Oğlan hazan olmaz
Her güzele nazar olmaz
Halk içinde pazar olmaz
Tehneye gel Dürye Dürye

7

Be gaziler, be yoldaşlar
İttığım yollar iniler
Benim ahile zarımdan
Ağzımda diller iniler
Adamsan meydanda otur

Val tasvir etmez düşe yazıldı
Bir melek babası nur İbrahim Beg
Dünya durduğunda dur İbrahim
Beg
Sofrası meydanda er İbrahim Beg
Sana taşlı dağa, taşa yazıldı.
İt Müdam Öger aslı Naciyi
İken ayrılık verir acıyı
Ah yolcu ettik gelin bacıyı
Tanlar içinde başa yazıldı

Nisan 1947 Ardahan

Posoflu Aşık Müdamı Ataman

İleri gel cevap yetür
Melül melül olmuş yatur
Zindanda kullar iniler
İslâm dinini kim yasar (2)
Kakıyan yarine küser (3)
Eser seher yeli eser
Tokanan dallar iniler (4)
İslâm dinini yasdılar
Beni yarimden kesdiler (5)
Süreyin deyü asdılar (6)
Urganda gerdan iniler
Karac'Oğlan darâcından (7)
Yiğide ölüm gecinden (8)
Vefasız dilber ucundan (9)
Aşık ah eder iniler

Aşağıdaki karşılıklı söyleşme, şairin havasına uygun olup buna benzer bir kaç tane daha şiiri vardır. Halk hikâyelerinde çok görülen bu tip şiirlerin geçmişi epeyce eski olmakla beraber 17. yüzyılda çok geliştiğini, o çağda yaşayan şairlerin eserlerinden ve Aşık Garip, Kerem ile Aşık, Emrah ile Selvihan gibi ünlü hikâyelerin yine bu yüzyılda ortaya çıktığını biliyoruz. Bu gibi şiirler beste ile söylendiği için aşağıdaki gibi, son mısradan sonra iki kelime tekrar ediliyor.

8

Acem illerinden misafir geldim
Yol bilmenem Suna'm nerden gideyim
Şöyle yavrunun semtine uğradım
Dilber kerem eyle, konuk al beni
Sar beni
Var yiğit oğlan var git, başım
dariken (10)
Her (okunamadı) gözlerin
corcuğiken (?)

Mahallemden beş on avcu var iken
Var git oğlan burda konuk eğlenmez
Karac'Oğlan der ki nasıl edeyim
Kaldır gerdanını seyran edeyim
Suna'm seni nere koyam gideyim
Dilber kerem eyle, konuk al beni

Sar beni
Oğlan benimle yatmak mı istersin
Zülâl dudaklardan datmak mı istersin
Ağşam yatup sabah kaçmak mı
istersin (11)
Var git oğlan burda konuk eğlenmez

1. Dürye: Dürye (kadın adı); 2. Yaşamak:



İstanbul'da Taşçılık

Yazan: M. E.

Türk halk sanatları arasında taşçılık birçok bakımlardan tetkike değer bir mevzudur. Bilindiği üzere binalarda kullanılacak taşları Kat'ı Ahcâr usul ve kaidelerine göre lazım gelen şekilde kesen ve tesviye eden ustalara, eski devirlerde (Senktraş) adı verilirdi. Bunların yanında çalışan çıraklar ise en mühim yardımcıları idi. Türk san'atı tarihinin en önemli kaynaklarından sayılan ehli hiref defterlerinde birçok senktraşların isimleri kaydedilmiş bulunmaktadır. Eski devirlerde yaşayan bütün bu san'atkârlar, taşları yontmak ve oymakta (Minkâr) adı verilen bir takım çelik kalemler kullanırlar ve üzerlerine vurdukları demir tokmaklı bir çekiçle bu taşları işlerlerdi. Hemen kâmlen kârgir olarak yapılan eski âbidelerimizle mühim binalarımızda kullanılan taşlar, evvelce yapılan hesaplı ve ölçülü resimlere göre büyük tomrukların kesilmesi suretiyle hazırlanmışlardır. Bu itibarla tersimî Hendese ile büyük ilgisi olan Kat'ı Ahcâr (Stéréotomie) ilminin kârgir inşaattaki mevkiî hayli büyük ve ehemmiyetlidir. Bugün hayranı olduğumuz câmi ve minarelerimiz, taşları şekil ve eb'adına göre kesip hazırlamaktan ibaret olan bu bilgi şubesi sayesinde husul bulmuştur. Edirne'deki Üçşerefeli minarenin birbirinden ayrı ve üçü de aynı bir kovan içinde tertip edilmiş olan merdivenlerini inşa ederken çalışan taşçı ustalarını hatırlamamak imkânsızdır (1).

Taşçılık san'atı; Selçuklu ve bilhassa Osmanlı Türklerinin elinde en yüksek ve bedii eserlerini vermiş bulunmaktadır. Bu itibarla onu, Türk mimarlığı ile birlikte yürüten ve onun en mühim parçalanmaz unsurunu teşkil eden bir varlık halinde gözlerimizin önünde canlanmış olarak görüyoruz. Bilindiği üzere mimarlıkta başarının başlıca âmîli, ibda' edilecek eserin aynı ruh ve heyecanla inşa

yolunca gitmek; 3. Kakımak: öfkelenmek, kızmak; 4. Tokanmak: dokunmak; 5. Kesmek: kötü söylemek, arkasından söylemek; 6. Süreyin (sürüyeyim) olacak; 7. Darâci: idam sehpa, darağacı; 8. Gecinden: geç gelsin, Tanrı geç versin; 9. Ucundan sebebinden, yüzünden; 10. Dariken: (dar iken) sıkıntıda iken; 11. Ağşam: akşam.

edilip meydana getirilebilmesidir.

Bu ise o âbide işçilerinin hakkıyla yetmişmiş olmalarıyla kabildir. Bir binanın çeşitli inşai bölümlerinde çalışan işçiler arasında san'at duygu ve zevki bakımından esaslı farklar olursa orada tam bir muvaffakiyet elde edilemez. İşte eski Türk mimarlığında bu bedii birlik, kaymettar bir pırınta gibi takdir ve tebciil nazarlarımızı kendisine çekmektedir (2). Eserlerini hayranlıkla seyir ve temaşa eylediğimiz eski mimarlarımızın başarı sebeplerinden en önemlisini, şüphesiz, etrafında toplanan bu değerli san'atkâr kütlesinin varlığında aramak lazımdır. Türk taşçılarının elinde mermer taşlar, minare şerefelerinin altından sarkan istejâktitler haline inkilâp ederken sertliğini kaybederek yumuşamış ve gülümsemiştir. Tabiatın en güzel çiçeklerini tezyinat haline çevirerek taşlar üzerinde canlandırmak, şüphesiz, çok müşkül bir san'at ve bilhassa çiçeklerden aldıkları ilhamla gözlerimizin önünde ilk baharın kırları gibi lâtif bir mimari ve safî tezyinatı vücuda getirmişlerdir.

Mimarlık, inşaat ve tezyinat gibi çeşitli yönlerden incelenmeğe değer bir konu olan Türk taşçılığının halk sanatları cephesinden en karakteristik özelliklerini, biz, İstanbul taşçı usul ve nizamlarında görmekteyiz. Bir müddet evvel ele geçen bir kayıd. bize, Fatih Camii'nin Mustafa III devrinde ikinci defa olarak inşaasına takaddüm eden günlerde İstanbul'da taşçı ustalarının temininde karışılan güçlükleri göstermektedir. Filhalka zelzele ile rahnedar olan bu caminin baş defterdarı olan İbrahim Sârim Efendi marifetiyle tecdid ve binasına irade çıkması üzerine esas duvarlarına konulmak için Karac'mürsel'den taş kat'ı ve nakli icabetmişti. Bu maksatla İbhasan sancagında bulunan Arnavut Belgradı kazası Karyelerinde sâkin yedi müslüman Türk taşçısının İstanbul'a celb ve ihzârı kararlaştırıldı ve o esnada Rumeli valisi bulunan Vezir Mehmet Paşa ile sancak mutasarrıfına gerekli emirler verildi. Bu suretle faaliyete girişen mezkûr zevat, yedi kişiden müteşekkîl bu taşçı ustalarını tedarikle okadar zahmet çekmemişlerse de bunlara ter-

fik edilecek yirmi küsur acemi taşçının temelinde bir hayli sıkıntıya maruz kalmışlar. di. Fatih Camii'nin diğer mebanisi ile kıyası imkânsız olması dolayısıyla İbâsanı sancağın dan talep olunan bütün bu taşı ustası ile acemi efradının bir an evvel İstanbul'a celb ve sevkleri yolunda ısrarla durulmuştu. Bunun gibi 1761 (H: 1175) yılı içerisinde İstanbul taşçılarının kendi hususî usul ve nizamlarına muğayir senede azami olarak beş şakirde taşçılıkta meleke ve maharet peyda etmeden bir iki ay zarfında destur vermele- rini, üzerinde durulmaya değer bir keyfiyet olarak kabul edilememiz gerekir. İşte bu hâ- dis; hakikî san'at endişe ve kaygısı ile çı- rpanan bir takım İstanbul taşçılarını harekete geçirmiş, Dersaadet'e r'ef'.i rik'a.i iştikâ'ya mecbur eylemişti. Bunun üzerine aralarına böyle kısa bir müddet içinde sokulmak iste- yen ehliyetiz kimselerin san'attan alkonul- maları ve kendilerine iyi bir usul ve nizam kurmaları yolunda ferman sâdır olmuştu. Aşağıda metnini aynen verdiğimiz kayıd, bi- zi bu yolda kâfi derecede aydınlatmış bu- lunmaktadır:

«Âsitane-i aliyyemde ve civarında vâki' Üsküdar ve Tophane ve mahal-i sâirede sakin taşı esnafı ustalarından müs'lim ve zimmi bazıları bilcümle eh-i hîrfe'nin nizamlarına muğayir bir sene zarfında üç beş aded şakird ahz ve henüz taşçılık fenninde maharet hesil eylemeksizin bir iki ay derununda destur vererek bu takrib erazil ve es- kıya makûlesi derunlarına mü'bak olup devleti aliyyemde bazı külliyyetli ebnîvelere memur eh-i arz üsta'larının üzerlerine tesallüt ve elbette bizi istihdam ve müsterek idiniz devü cebir ve zeir istihdam eylemedikleri halde darb ve hakâ'lerine müccaseret eylediklerinden nâsi esnaf-ı mezkûrenin emniyetleri mes'ûp ve ahvali perisan olduğun- dan bundan akdem Dersaadetime ref'.i rik'a.i is- tikâ' ol makule eshas ve eskiyanın men' ü defle- ri ve esnaf-ı mezbûrenin nizam-ı haseneye rabt tî tanzimî bâbında sâdır olan ferman-ı âli mucibin- ce ocak yazıcılarından hüzzarî İbrahim mübaşir tayin ve taşı-başı ve yâzıtbaşı ve kethüdaları marifetiyâ esnaf ve teftiş ve tafahhus ve kendî ha- linde olmayan mah'ûmlesâmîî sekâvetpiseleri ahz ve vatan-ı asliyelerine nef ve iclâ ve ma'dâ mah- hal-i mezkûrede vâki 84 aded taşı dükkanından 51 dükkan seditine mutasarrif müs'lim 65 usta ve 471 nefer halife ve şakirt ve baki' 34 dükkan zed- dikine mutasarrif 42 nefer zimmi usta ve 624 nefer kal'â ve şakirt cem'an 1202 nefer müs'lim ve zimmi isim ve resimleriyle tahrir ve defter ve birbirlerine kefile rabt olupun ba'delyevm içlerin- de kabahati zuhur edenleri derakab ahz ve zabite teslim eylemek ve marizâzîk men'ileri derunlarına dhal eylemeyün behaşbîlîktizâ vilâyetlerine sîdîp lerlerine alacakları halife ve şakirtleri Aşakapu- nunda mahfuz nizam defterine kayd ve sebt olun-

madukça bir aded halife ve şakirt ahz ve bes- seneden noksan şakirtlerine destur verüp halife eylememek ve istihdam olundukları ebnîyelerin ib- tidâsından tekmilline değin müs'lim ve zimmi mah- lût işleyüp iktiza eden ahcar-ı mütenevvia dahi hisselerine isabet eden ustalara taşı-başı ve ket- hüdaları marifetleriyle yed-i vâhiddin tevzi' olunup esnaf-ı mezbûreden muğayirinzam hareket zuhur ider ise gerek müs'lim ve gerek zimmi ta- rafından Ayasofya-i Kebir evkafına beger bin ku- rus nezir vermek şartıyla kümesi taahhüd ve bir- birlerine tekeffül eyledikleri eılden tahahhüdleri Başmuhasebeye kayıd ve nizam-ı mezbûranı düs- turülâmel mer'i ve muteber tutulmak bâbında emri âlişanım verilmesin, sen ki ağayı mumailihsin, ilâm eylemen ile mucibince taahhüdleri Başmuh- sebeye kayıd ve nizam-ı mezkûrun düsturülâmel olup mer'i ve muteber tutulmak üzere müceddeden emr-i âli tahrir ve ita olunmak bâbında ferman-ı âlişanım sâdır olmağın mucibince İstanbul ve Üs- küdar ve Tophane kadılarına ve Dergâhî âli ye- niçeri ağası Mehmed'e hitaben emr-i şerif veril- mistir. 22 Şa'ban 1175.»

İstanbul taşçılarının kullandıkları taşlar; tarihî devirlerde umumiyetle Bakırköyü civa- rındaki taş ocakları ile Karamürsel ve Mar- mara Adası'ndan temin ve tedarik ediliyordu. Fatih Camii'nin ikinci defa olarak bina ve inşası sırasında faydalanılan taşların Kara- mürsel'den tedarikine tevessül olunduğunu yukarıda bilmünasebe zikretmiştik. İstanbul mebânisinde ist'imal edilen mermerlerin ise ekseriyetle Marmara Adası'ndan nakledildi- ğini söylemek lâzımdır (3). Marmara Adası'- nın İstanbul'a mermer sevk ve irsâline oy- nadığı bu önemli role Tanzimat devri arefe- sine tekabül eden yıllarda bile aşağı yuka- rı şahid olmaktadır. Filhakika 1814 (H: 1230) tarihine doğru Tophane-i Âmire'ye buradan mermer gülleler taşınmış ve bundan evvel ise keza ebnîye-i hümâyün lâzimesi için burada- ki ocaklardan bir takım battal mermer sü- tun ve kürsüler kesilmiştir.

(1) Türk taşçılığının en mutens ve nefis nü- munelerini İstanbul'da Sultan Ahmed Camii'nde görmekteyiz: Hünkâr mahfilindeki mihrab, tam bir sadelik ve ince zevkin mahsulü sayılabilir. Bu mihrabın yanındaki korkuluk da mezkûr sanatın en dikkate şayan parçalarındandır. (Ayrıca bk: Tahsin Öz, Sultan Ahmed Camii, Vakıflar Dergisi, Sayı: 1). Bunun gibi İstanbul'da mevcud mütead- dit kabristanlarda Türk taşçılığının şaheserlerinden müteşekkil sayısız mezar taşlarına rastlamaktayız.

(2) Hikmet (Mimar), Türk mimarisinde işçi- lik, Türk Yurdu, No: 1 - 195.

(3) Emir ile Marmara Adası'ndan İstanbul'a

Bilinmiyen Meydan Şairleri: I

Aşık Nacârî

Yazan: M. Halit BAYRI

Elimizde 1908 senesinde İstanbul'da basıl- mış yirmi dört dörtlüklü bir destan var. Bu destanın «Naçârî» mahlaslı bir aşık tarafın- dan yazılmış olduğu son dörtlüğünden anlaşıl- maktadır. «Asâkiri - Şahâneye Medhiye» adı- nı taşıyan destan, ikinci meşrutiyetin ilâmı ve bu suretle mutlakiyet, yahut istibdat devrine son verilmesi münasebetiyle söylenmiş olup aynıle şudur:

Başladık senaya Bismillâh ile
Her iş asân olur Hak ismi ile
Devlet hizmetinde sadakat ile
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Sultan Hamit sen tahtında daim ol
Şefkat, merhametim pek ziyade bol
Asker, polis gezer gece, gündüz kol
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Zecri efratlarım hep afvolunsun
Hürriyet, adalet şimdi bilinsin
Emretti maaşlar peşin verilsin
Şazü hürrem olsun kahraman asker

Talim, taallüme ederler dikkat
Rabbim vücutların eylesin sıhhat
Her olur olmaza etmezler minnet
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Terkedip vatani geldi ilinden
Ne cektiler zalimlerin elinden
Çoğu formasını söktü kolundan
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Kimi'si divarı gurbet ellerde
Kimi cebellerde, kimi çöllerde
Kimi tezkireci, kimi yollarda
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Emrû ferman oldu bu yolda şedit
Elb'ise vü esva verilsin cedit
Eğerci muvazzaf, eğerci redif

nakledilen mermerlerin nakliyesi ile mübaşiriyesi ve sair mühim harç ve masrafları, eskidenberi Mar- mara Adası halkı ile kaza dahilinde bulunan Pa- şa Limanı karyesi reâyası tarafından müstereken edâ edilirdi. (H: 1230) yılı başlarında her iki böl- ge reâyası arasında bu bakımdan bir ihtilâfın zu- hur ettiğini görmekteyiz: Bunun üzerine eski ka- yıdlara baş vurularak Marmara nahiyesine tâbi Paşa Limanı karyesi (Polimâdi) reâyasının (H: 1197) yılında yapılan tahrir mucibince mermer nakli isâline icab eden nakliye, mübaşiriyeye ve diğer harç ve masrafları birlikte edâ eylemeleri ka- rarlaştırılmıştı.

Şazü hürrem olsun kahraman asker
Pervane top ile ederler talim
Kimisi acemi, kimi muallim
Allah her kederden eylesin salim
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Çalarlar boruyu nöbete gelir
Silâhendaz nefer hep hazır olur
Zabitler gelende selâma durur
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Mektup gelir deyü gözleyor efrat
Bazısı evlidir, bazısı namzet
Rabbim cümlesine eylesin imdat
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Kavmü kardeş şimdi bizi eder yâd
Takdiri ilâhî böyledir murat
Tezkire alanda oluruz dilşad
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Bir taraftan tabiyeyi beklerler
Ellerinde mavzer denen tüfekler
Pervane top ile ederiz cenkler
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Dediler can fedâ ettik bu yolda
İsterse cebelde, isterse gölde
Ettiler ikrarı cümle bu dilde
Şazü hürrem olsun kahraman asker

İtfâi alayı imdada gelir
Ellerinde kanca ateşe yürür
Tulumbacı aman su diyip durur
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Nakledeyim topçuların ahvalin
Din yolunda kurban olan canların
Herbiri koç yiğit denir bunların
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Her Cuma da selâmlığa varırlar
Paşalar, askerler hat hat dururlar
Sultan Hamit Hanı anda görürler
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Çalarlar muzika, derler çok yaşa
Nufuzun geçiyor dağ ile tasa
Yeknezar eylesin cümle yoldasa
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Cümle zabitimiz ehli hünerdar
Diisman karşısında ceher zulfikar
Bunların herbiri Haydarı kerrar
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Devlet, millet, asker cümle çok yaşa
Dömikevi aldı sol Fdhem Paşa
Yedi düvel ile çıkar savaşa
Şazü hürrem olsun kahraman asker

Çok zırlı gemimiz gayet muntazam
Mesudiye ulu, gayetle azım
Çar köşede toplar hep dizim dizim
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Harbiye Nâzırı çok istikamet
Cümle millet dua ile eder yâd
Matlûbuna olsun nâili murad
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Münevvere talim ihdas olundu
Müstaitler şimdi bunda bilindi
Kumandanı Mahmut Paşa denildi
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Damat Halit Paşa er oğlu erdir
Sa'yü gayretile pek hünevverdir
Askere muhiptir, sıdk ile yrdır
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Şakir Paşa der ki: evlâtlar gelin
Yeni usul talim sizler öğrenin
Her biriniz nişan modeli alın

Bize gelen KİTAPLAR

★ Kırcıoğlu M. Fahrettin: «100. Yıldö. nümü Dolayısıyla 1855 Kars Zaferi». Kars'ı Ta. nitma Derneği yayımlarından: 1. Sayı: 232 sayfa, 2 plân ve harita, 24 X 16 boyunda, fi. yatı 750 kuruş. Kars, Kars'ı Tanıtma Derne. ğ'nden edinilir.

★ Mehmet Ali Ağakay: «Türkçede Ya. kın Anlamlı Kelimeler Sözlüğü». T.D.K. Sö. hükler Dizisinin XIII. s. 116 sayfa, 19 X 14 boyunda, fiyatı 2 lira.

★ Muzaffer Erdoğan: «Arşiv Vesikala. rına göre İstanbul Baruthaneleri». İstanbul Enst'tüs'ü Dergisi'nin, 2. sayısından ayrı basım. 24 sayfa, 27 X 20 boyunda.

★ Vehbi Cem Aşkun: «Terzibaba ve Er. zincan Şairleri». 64 sayfa, 19 X 14 boyunda. V. C. Aşkun, öğretmen. Eskişehir. adresinden temin olunur. Fiyatı 150 kuruş.

★ Ali Püsküllüoğlu - Sami G'nel: «Sevgi Şiirleri Antolojisi». Sami Gürel Yayl. nı: 1. Başlıca kitapçılarda bulunur, 80 sayfa, 16 X 12 boyunda, fiyatı 1 lira.

★ Ali Püsküllüoğlu: «Aydınlık İçinde». Sami Gürel Yayını: II. Başlıca kitapçılarda bulunur. 64 sayfa, 16 X 12 boyunda, fiyatı 1 lira.

DERGİMİZ SEKİZ YAŞINDA

Türk Folklor Araştırmaları, geçen sayısıyla 7 yaşını doldurmuş, bu sayısıyla de 8 inci yaşına girmiştir. Bir sene sonra 96 cı sayımızla 4. cildimizi de tamamlamış olacağız.

Dergimiz abone ve okuyucularına teşekkür ile, abonelerini yenilemek istemiyenler varsa, bir yanlışlığa mahâl kalmaması için, bir mektupla bildirmelerini rica ederiz.

Şazü hürrem olsun kahraman asker
Yekûn ordumuzun gayreti çoktur
Yedi düvellerde emsali yoktur
Ne kadar methetsem okadar hakır
Şazü hürrem olsun kahraman asker

Sultan Hamit Hanın pek nazlıları
Cümle zabıt, asker, borazanları
Devletin, milletin muhafızları
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Naçârî halini eyleme beyan
Rebbülâlemin'e olmaz mı iyan
Hürriyet sadasın işidip duyan
Şazü hürrem olsun kahraman asker
Görülüyor ki, Naçârî'nin destanında ve-

zın aksaklığı yok gibi ise de, buna mukabil kafiye yanlış çoktur. Birçok sözleri de kul. lanış tarzına bakılacak olursa, Naçârî'nin okuyup yazmaktan mahrum bir vatan yavrusu olduğuna hükmedilebilir. İkinci meşrutiyetin ilânı sırasında silâh altında ve İstanbul'da bulunduğunu tahmin ettiğimiz şairin, destanını yazarken, o zaman mesut bir heyecanla dalgalanan bu büyük şehirde orduya karşı hissedilen şükranı dile getirmek istediğini düşünmek belki de pek yanlış olmaz.

Naçârî'nin destanı altında şu kayıt göze çarpmaktadır: «Şahip ve nâşir; nefsi Sivas — Hamzade Ebubekir — ulhakir — ul fakır.» Bu kayıta geçen «Şahip» sözü, «Destan söyleyen» anlamında kullanılmışsa, Naçârî'nin «Sı. vashı» ve asıl adının «Ebubekir», soyadının da «Hamza oğlu» olduğunu kabul etmek lâzımgelir. Bununla beraber «Şahip» sözünün destanı bastırın» anlamında kullanılmış olması ihtimali de yok değildir. Fakat ne olursa olsun, Aşık Naçârî'nin yirminci Yüzyılın ilk senelerinde hayatta olduğu ve henüz gençlik çağında bulunduğu bize muhakkaktır.

Konuşmalar:

Harman ve Hasat Üstüne Şiirler

Yazan: Behçet Kemal ÇAĞLAR

Halk türkülerimizle şiirlerimizin çoğu döner dolaşır, ekinde, harmanda karar kılar. Meselâ, bir koşmanın şu dörtlüklerini okuyalım:

Güzel öğren huyumu
Bulandırma suyumu
Ey gölümde boyumu
İlk aşan şadırvanım
Belki kavrulma demi
Belki savrulma demi
Al kendine tanemi
Ele kalsın samanım

İşte bir başka türkü:

O süt gibi ellerle
Ayran doldur tasına
Düvene binmek için
Gir harman ortasına
Rabbim geç al canımı
Bayrağa ver kanımı
Bırakma harmanımı
Ecelin yabasına

Ve işte bir münevverimizin halk aşığı Karaca Oğlan ağzı ile yazdığı bir koşmadan iki dörtlük:

Yağ yağmur iplik iplik
Mavamda var garıplık
Derdim değil tabiblik
Bana lokman hiç gayri

Korkma sanma kan olur
Taze av tirpan olur
Kış günü harman olur
Gel tarlamı bic gavri

Bir de Ankaralı Aşık Ömer'in Bünyanlı Garip Mist'ğa ithaf ettiği şiirden iki kıta:

Samansız çatlak çamurdum
Harmanda saman savurdum
Kabarma bilmez hamurdum
Yunusumdan mava erdi
Ask ermeden önce idi
Aşık kara zence idi
Çiçe idi çiçe idi
Yıldız özer hova erdi

Şimdi de aynı eda içinde, insanın olu- nu tohumdan harmana gelen benzetişlerle anlatmak isteyen bir deyiş:
Kafesten uğramıs hıllıhıllar gibi
Göğüstün fırlamıs pönüller gibi
Artık kel söziitte al şiller gibi
Başaktan taneyi aldık gideriz

Tohumduk yeşerdik başağa erdik
Köy gülistan olsa biz de öterdik
Ne ki gördük ne ki duyduk dil verdik
Şehre bu destanı saldıq gideriz

Selâm olsun şehir sakinlerine
Ne sevgilerine ne kinlerine
Daneyiz girdik köy ekinlerine
Harman gününe dek kaldık gideriz.
Yunus Emre'yi bir yaz gecesinde yıldız harmanı içinde ay gibi parlarken rüyamızda görenlerin korosunu tekrarlamıyalım mı?

Çelik zırlı var bezden mintanımızda
Kurşun tane gelir harmanımızda
Tanrı cevheri var al kanımızda
Umman tuzu var göz yaşımızda hey

Bize uzanan el kökünden kurur
Türk kılıçtır kında güç halle durur
Gülistan kokusu gönli doldurur
Harman yeli eser başımızda hey

İç iç eğilmişken öze hemşerim
Coştuk yine geldik söze hemşerim
Aşık Ömer derler bize hemşerim
Yunusu görürüz düşümüzde hey

Genç şair Reyvan Çağlayan da şöyle diyor:

Akacak kan dinlemez
Hastayım dermanım sen
Deli ferman dinlemez
Deliyim fermanım sen

Enginler körfez oldu
Geldin bayram tez oldu
Gözlerim görmez oldu
Elimden tutanım sen

Şiir düveni ezme pek
Harman yeli esecek
Çek beni burcuna çek
Bayrağım vatanım sen
Vatanım bavrağım sen
Yaratma ortağım sen.

Bir de Karadenizin Muştâ köyünden İb. rahmin ekin biçmeğe giderken sevgilisi Fa. dimeye yakığı türküyü dinleyelim:

Her ver vesil givinnmiş
Ren allar çivemedim
Uğramıp Fadisine
Nicesün divemedim
Felek vurdu mustayı

Talih buldu Muştayı
Oynuyor kabadayı
Keyfine deyəmedim
Mısıra gel Mısıra
Seni şeytan ısıra
Eşiğinde hasıra
Başımı koyamadım

Dilerim akşam sabah
Kavuşuruz inşallah
Başaklara maşallah
Biçmeye kıyamadım.

Hasadı ve harmanı köyden isimli kıta-
bında görümlerine dayanarak içten anlatan
Mehmet Tuğrul'u da konuşturalım:
Orak tırpan işler kıvılcım saçır
Etkinler çığırsın çığırsın kaçır
Sap saman kokusu gönüller açar
Yazının yamacın benzi saz olur

Orda her canlıya iş verir harman
Sanki gizli bir ses havkırır davran
Dul yetim ve yoksul dovar o zaman
Tembele hoyrata kısmet az olur

Kimi düven bekler yel bekler kimi
Kimi hastalanır özler hekimi
Bostanlar sulanır nöbet geldi mi
Yüzleri güldüren bir tınaz olur.

Hamit Salih Asyalı, harmanı ve hasadı
gönülünün ekininde bulan bir şairdir:

Aşkın hasat mevsimindedin tosunum
Harmanın hareketlisi
Kalbin cömert olsun
Sev sevebildiğin kadar

Kar senin için yağar
Gönülden çıkmazsın
Bahar senin için açar
Kırdan dönmezsin

Askın ekin mevsimi senin
Askın hasat mevsimi senin
Sev sevebildiğin kadar tosunum
Aşkın hasat mevsimindedin.

Sözün gönüldeki ekine getirmişken Tur-
gut Havrettin'in böyle bir şiirini de şöyle
bir okuyalım:

Umarım bir gören bulunur ehet
Kac yıldır kac yıldır hen bu âkibet
Davandı soğuşa sama kıraşa
En dolu tane en boylu başaşa
Yeserdi hoy attı sarardı ardı
Ne harman tanıdı ne hasad gördü
Ev ekmekten aziz ev sudan güzel
Gel ey kırk senedir beklenen gel
Çalmasın ekini dolu kırağı

Gel hazır ufukta ayın orağı
Bu hasat Tanrının fermanıdır gel
Gönülümün tam hasat zamanıdır gel
Ömer Bedrettin Uşaklı'nın Harman isim-
li şiiri Yayla Dumanı adındaki son kitabının
belki en güzel şiiridir:
Yeşil bahçelerden güneşe doğru
Rüzgâr gibi geçti tanrım o, rüzgâr
Ruhum karanlıkta ateşe doğru
Gözbebeklerime değdi ilk bahar
Rüzgâr gibi geçti tanrım o, rüzgâr.

Yarın esmez olur bu ince rüzgâr
Savrul dağ köyümün altın harmanı
Ürpersin nehirler ve uçurumlar
Dursun bir baharcık ölüm kervanı
Savrul ey ömrümün ateş harmanı

Son olarak, yazmışım redifi ile, sudan
başlayıp ekine, topraktan başlayıp ruha ge-
çen bir koşmayı da dinliyerek, yaz gecesinin
başımızın ucundaki çakmak taşı yerine yıldız
kaktalı lâcivert düveni altına girelim:

Durulmuş kaynaktan içeyim derke.
Köpük köpük taşa taşa yazmışım
Sararmış ekini biçeyim derken
Ateşin içine düşeyazmışım

Aydın kanat kanat geçmiş gözümden
Zikre dönmüş çıkmaz olmuş sözümden
Meşk edermiş gibi alın yazımdan
Tahtaya yazmışım taşa yazmışım

Bilmemişim ne iş ne güç ne ayıp
Kırk yıllık belâlım derdi boşayıp
Hasretini meydan meydan yaşayıp
Vus'atını köşe köşe yazmışım

Gezer gibi göğün yedi katını
Yıldız harmanına gönül atını
Sürüp samanyolu hakikatını
Gerçeğe yazmışım düşe yazmışım

Su içinde kavbettirse izini
Âşk nive döve dursun d'zini
Kısa yaz gecesi için sözünü
Geceleri uzun kısa yazmışım

Azın emsalsizdir gülüşün yaman
Rütün dişlerinde bir bezav harman
Fesini eğdirip gülüp parlayan
Bir tek külhanbevi dişe yazmışım

Nice âşk gelmişiz dert tatmava
Gönül konuşturun hüner satmaya
Güzellerin defterini tutmava
Ben senin adını başa yazmışım

Cosar Âşk Ömer söze gelince
Sevdiğim isveve naza gelince
Dalmış lâl olmuşum göze gelince
Kirpiğe yazmışım kaşa yazmışım.

Kırşehir'de Yerlere Atfedilen İnanışlar:

W Aşık Paşa Türbesi

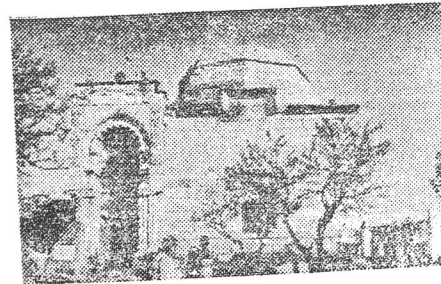
Yazan: Veysel ARSEVEN

Ünlü Türk şairi Aşık Paşa'nın türbesi,
Kırşehir'in kuzey tarafındaki yamaçlardan bi-
rindedir. Önünde, Kırşehir'in alabildiğine ko-
yu yeşillikleri uzanır. Baştanbaşa beyaz mer-
merden yapılmıştır. Kapısının üst iki yanı ve
üzerindeki kitabe zarif bir mermer gerçeve
ile süslenmiştir. Bugün biraz bakımsız ol-
makla beraber, hâlâ sağlamlığını ve güzelli-
ğini muhafaza etmektedir.

İşte bu türbe ve içinde yatan Aşık Paşa
Veli ile türbenin civarındaki bazı cansız var-
lıklar üzerine Kırşehir halkı arasında birçok
inanışlara rastlanır.

Deniliyor ki bu türbede her Cuma gecele-
ri ışıklar yanıyormuş. Bu sırada yatırım kalk-
tığna, aptest aldığına, Kur'an okuduğuna ve
mezarlıktaki ölümlerle birlikte namaz kıldığı-
na, etrafta onlarla dolaştığına inanılır. Onun
için, türbenin içinde her daim dolu su testi-
leri, Kur'an, kibrit ve lâmba bulundurulur.
Aşık Paşa Veli, memleket halkı darda veya
harpte olduğunda kalkar, türbede bulunan iki
mızrağını alır savaşa gidermiş.

Bu inanışların bir sonucu olarak, rivayet
edeğler ki, Aşık Paşa Veli, bir gün parmağı
yaralı ve kanlı olarak dönmüş. Bunu gören
türbe bekçisi «Bizim evliya gene savaştan ge-



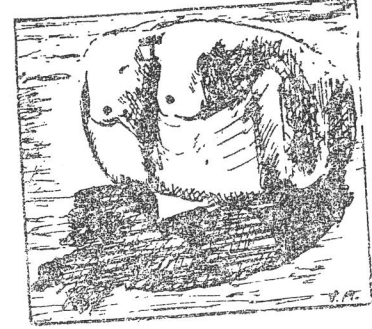
Aşık Paşa Veli'nin Türbesi

liyor» diye içinden geçirmiş. Bunu sezini-
yen Aşık Paşa, kızmış: «Allah gözlerini kör
etsin» diye beddua etmiş, bekçinin gözleri he-
mencecik kör oluvermiş (1).

Gene rivayet edilir ki bir gün, türbe ta-
raflarındaki tarlalardan birinde, köylünün biri
kağı ile taş götürmekte imiş. Yorulan öküz-
ler bir ara durunca, adam: «Taş olasıcalar»

diye bağırması; bunu der demez de, kendisi
hemencecik taş kesilivermiş. Bugün oraya
Öküz Taşı denilmektedir (2).

Halk pencere demirlerine ip veya bez par-
çaları bağlamakta, dilekte bulunmaktadır.
Derdin olanın derdine derman bulunurmuş.



Öküz Taşı

Türbenin önündeki mezarlardan birinde,
yastıklı beşik şeklinde bir taş vardır. Çocukları
yaşamayan annejer, evlâtlarını bu taşın üze-
rine yatırılırsa, çocuklarının yaşayacağına
inanırlar.

Gene türbenin ön tarafında bir de dilek
taşı vardır. Dilekte bulunacak kimse, şu iki
hareket şeklinden birini tercih eder. Ya bu
taşın yanına gelerek, üç defa kulhüvel ve
fatiha suresini okur, taşın üzerine çıkar, göz-
lerini yumar, ondan sonra dilekte bulunur.
Eğer dileği olacaksa, taş mihveri etrafında
dönermiş, olmayacaksa dönmez. Yahut da, ay-
nı dilek taşına başka bir taş yapıştırılacak
olursa dilek yerine getirilecek demekmiş. Di-
lek yerine getirilmeyecekse taş yapılmazmış.

Türbe yapıldığı sıralarda, hiçbir hayvan
taşını çekememiş. Yalnız topal bir deve taşı-
yabilmiş. Türbe yapılmış fakat kubbesi bir
türkü tamamlanmıştı. Buna sabırsızla-
nan Aşık Paşa Veli kalkmış, bir gecede üs-
tünü yapmış ve tekrardan yerine yatmış.

Türbenin avlusunda bir çeşme vardı (3).
Her kim bu çeşmenin suyunda yıkamırsa der-
hal taş kesileceğine inanılırdı.

Türbenin ön tarafında, Sümerlerden kal-
dığı rivayet edilen bir kabarta taş vardır.
Sözde buradan bir yılan geçmiş ve taş da yı-

Mevlevilik'te «18»

Yazan: Mehmet ÖNDER

Birçok insan toplulukları, bazı sayıların kendileri için kutsal olduğuna, uğur getireceğine inanmış ve bu sayılara sonsuz bir hüremet göstermişlerdir. Meselâ, eski Türk kavimleri, (5) sayısına çok önem vermiş, (Ana-sır'ı Hamse) denilen (toprak, su, ateş, rüzgâr ve maden) gibi tabii kuvvetlerin cem'i olarak tanımışlardır. Yalnız kavimlerde, milletlerde değil, din ve tarikatlarda da kutsal sayılar vardır. İslâm inancında kırklar, yediler, üçler gibi enler âleminde ismi geçenler, dokuzu, onikiyi, onsekizi diğer sayılardan üstün tutanlar çoktur. Sevdikleri imamların sayısını onikiye çıkaran Bektaşilerce (12) sayısı ayrı bir hususiyet taşır. Başla-rındaki 12 terklı taş, bellerindeki 12 köşeli Hacibektaş taşı, bunun sembolik işaretleridir. Yaygın bir tarikat olan Mevlevilikte ise (18) sayısı önem taşır.

Mevlâna Celâleddin Rumi, büyük eseri olan (6) ciltlik Mesnevisinin ilk (18) beytini bizzat yazmış, diğerlerini de söyleyerek Hüsameddin Çelebi'ye dikte ettirmiştir. Mevlevilerce, bu (18) beyit, Kur'an-ı Kerim'in Fatihası gibi, bütün Mesnevi'nin özü ve ruhu sayılmıştır. Keza Tanrı adlarından (Hay' = Daima diri) ebced hesabıyla (18) dir. Konya

tan şekline kalbolmuş.

Türbenin yapılışı hakkında halkın ağzında şöyle bir de hikâye söylenmektedir: «Zamanın birinde bir Keloğlan varmış. Annesi Keloğlanı bir marangozun yanına çırak vermiş. Bir ara, ustası kereste bulamaz olmuş. Keloğlan:

- Ben size kereste bulurum, demiş.
- Nasıl?
- Siz orasına karışmayın.
- Pek iyi, demiş ustası.

Yola çıkmışlar, az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, en sonunda bir yere gelmişler. Keloğlan:

- Usta, bana «Yetişir» demeyeceksin, sakın unutamam deme, diye sıkı sıkı tembihlemiş. Sonra da: «Bismillâhırrahmanırrahim» deyince, yer yarılmış, Keloğlan içeriye atlanmış, başlamış dışarıya kereste atmaya. Ustası şaşırmış. En sonunda dayanamıyarak:
- Yetişir oğlum, yetişir, diye seslenmiş.

Selçuk Devletinin karışık zamanlarında, halkın arzu ve ısrarı üzerine Mevlâna'nın (18) gün Selçuk tahtına vekâlet ettiği de rivayet edilir.

Avuç içerisindeki derin çizgilerin (18) ve bunun tersinin (81) olduğunu, bunun da insan mukadderatıyla ilgili bulunduğunu söyleyenler vardır. Bu ve buna benzer inançlarla, (18) sayısı Mevlevilerce kutsal bir sayı olarak tanınmış, birçok tarikat işlerini bu sayıya göre ayarlamışlardır. Misâl olarak birkaçını zikredelim:

Mevlevî dergâhına gelerek, çile çıkartmağa ve derviş olmağa özenen kimse, kabul olursa, kendi elbisesiyle (18) gün ayakçılık hizmeti görürdü.

Dergâhta (18) çeşit mutbak hizmeti vardı.

Binbir günlük çilesini dolduran nevniyaz, 18 budaklı mutbak şamdanı eline verilerek merasimle hücreye çıkarılır. (Hücre, nişin derviş) olurdu.

Hücreye çıkan derviş, 18 gün hücre çilesine tâbi tutulurdu.

Mevleviler, ziyaret edenler, niyazlarını, yâni getirdikleri hediyeleri, 18 veya 18 le tak-simi kabil olan sayılarla verirdi.

Bunu der demez de yer kapanmış ve Keloğlan içerde kalmış. İşte buraya sonradan Aşık Paşa türbesi yapılmış.

(1) 1955 yılında yapılan Ankara - Kayseri Devlet Kara yolu bu türbenin hemen yanından geçmektedir. Güzergâh icabı, traftaki mezarlardan birçoğu yerlerinden sökülünce, halkta hoşnutsuzluk görüldü. Bir gece, amele çadırları arasında beyaz bir kefene bürünmüş bir hayaletin görüldüğü «Ölüleri rahatsız etmeyin, ölüleri rahatsız etmeyin» diye söylendiği duyuldu. Ameleler korkudan sinmişti. Fakat cesur ve gözü pek biri çıkıp hayaletle elleyince, bunun, muzik birinin sozuk bir sakası olduğu anlaşıldı. Kimbilir, belki de zamanla bu olayın şaka tarafı unutulur gider!

(2) Kırşehirin, Kızılkırnak kıyısında, Savcılı Dokuz Köyünün yakınlarındaki höyükte bulunan ve köylülerin ÖRÜZ TASI adını verdikleri eski bir anıttan galat olabilir.

(3) Bu çeşme yeni yolun inşaatı sırasında yıkılarak, yerine Karayollarınca bir yenisi yapılmıştır.

Nişanlı Kızların Söyledikleri Mâniler

Yazan: Mehmet GÖKALP

Sarıkamış köylerinde birbirleriyle nişanlanmış olan genç kız ve erkekler boş zamanlarında mâniler düzer ve türküler koşarlar. Bu mânî ve türküler onların aşklarını ve bağlılıklarını ifade eden sözlerle doludur. Çoğu mânilerde hasret, damla damla taşar, sevgideki bağlılık kuvvet kazanır. Meselâ kızın nişanlısına yazdığı mânilerden birkaç örnek:

Karşında kuş idim yâr
Aç koynun üşüdüm yâr
Ben can diyim sen can de
Tek sesin işidim yâr

Garibim bu vatanda
Garip kuşlar ötende
Göynüm gögerçin olmuş
Durmuyor bu vatanda

Aşkından oldum deli
Göz yaşım geçti seli
Başımdan dert eksilmez
Seni sevdim seveli

Hasretin mendille giderilmesi mümkün mü? Ama kız böyle diyor:

Mendilim sende kalsın
Sakla koynunda kalsın
Kendim murad almadım
Mendilim murad alsın

Başka bir mânî de mendil motifli doldurucu mısra olarak kullanılmış, hasret çekmenin duygusu ifade edilmek istenilmiştir:

Mendilim ele karşı
Göz yaşım sele karşı
Ağlarım için için
Gülerim ele karşı

Nişanlı kızın başka kardeşleri evlenmiş, murada ermişlerdir, fakat kız kaderin zulmüne uğramıştır, şikâyet ediyor:

Yaylalar nadir oldu
Açıldı çadır oldu
Bir bana kadir oldu
Bir yâra kadir oldu

Köydekiler çeşitli işler görürler, fakat her işin başında sevda var. Değirmene (den = tane, buğday) götürürken bile sevgilisinin düşünüyor kız:

Değirmene den doldu
Giden orda bendoldu
Yâr yoluna bakmaktan
Gözlerine kan doldu.

Delikanlı her hafta kızın evine ziyarete

gider, bir hafta gitmemişse:

Çiçekler dalda kaldı
Garipier çölde kaldı
Hafta geçti gelmedin
Gözlerim yolda kaldı.

NIŞANLI KIZDAN GELEN MEKTUP

Delikanlı mektup yazar da nişanlı kız boş durur mu? O da birkaç satırla mektuba giriş yapar:

«Selâm eder ellerinden sıkırım. Nasılsın, iyi misin? İyi olmanı bizi yaratan Yüce Tanrıdan dilerim... İştittim ki sen benden yana gitmişsin. Seni çok düşünüyorum. Çok meraklanıyorum. Artık hiç sorma.»

Sonra incî gibi mısraları yazmağa başlar:

Arpalar dize kadar
Yârim gel bize kadar
Müjdene bir çift çorap
Topuktan dize kadar.

Zeytin yaprağını dökmez
Muhabbet aradan gitmez
Uzaktır elim yetmez
Konuşalım mektup ile.

Küp dibinde inciğim
İstanbul pirinciğim
Sen orda ah çekince
Ben burda zâırcıyım.

Erzurum'da hurmayım
Yeşil başlı turnayım
Senden gayrı seversem
Muradıma doymayım.

Karanfilim tüterim
Taş dibinde biterim
Eller yârim dedikçe
Ben boynumu bükерim.

Göge balon uçurdum
İpi elden kaçırđım
Gözümde akan yaş
Mendilime içirdim.

Sarı çıkın sararım
Yitirmişim ararım
Sanma ki yâr unutmuş
Her gelenden sorarım.

Mektubun altına (son) ibaresini yazdık. tan sonra coşkun hislerini zaptedemiyen nişanlı kız öteki sahifede tekrar mâniler sıralamış:

Dut ağacı dutludur
İncir dibi otludur

Halk Dansları ve Musikisi:

TÜRK HALK MUSİKİSİ VE OYUNLARININ Yugoslavya'da Görülen Tesirleri

— I —

Yazan: Halil C. OĞULTÜRK

Maarif Vekâleti tarafından 1954 yılı Haziran ayı sonunda Yugoslavyaya millî oyunların sahneye adapte ve bu sahadaki bütün çalışmalarını tetkik etmek için gönderildiğim de gördüklerimi ve mesleğimle ilgili tesbit ettiğim çalışmalarını nakledeceğim.

Belgrad Akademisi Müzikoloji Enstitüsünde Koreograf olan Beden Eğitimi öğretmeni Bayan Milica İlijin (Millisa İliyin) ile 13.XI.1954 günü Millî Oyunların Sestra Yarıyılına göre yazılışı üzerinde çalıştık. Bir aralık söz bizim oyunlarımız ve oyun çeşitlerimiz üzerine intikal etti. Konuşma sonunda 15 gün evvel Üskübün şimali garbisinde bulunan Prizren şehrinde derlediği 14 türkü ve oyunun isimlerini ve oyun esnasında söylenen şarkuların metinlerini tesbit etmemi rica etti.

Dansları ve kıyafetlerini defterine tesbit etmiş, oynanış tarzlarını da yazmıştı. Oyun müziklerini de ele almış bulunuyordu. Türkü ve oyunları karışık olarak oynayıp söylediklerini tesbit etmişti. Sesleri telden ben de dinledim. Bazı türküler karşılıklı olarak

El doğurup büyüttmüş
El oğlu ne tatlıdır.
Bahçelerde kar tatlı
Meyvalardan nar tatlı
Sağolsun annem babam
Hepsinden yâr tatlı.

Çorabın ağına bak
Destele bağına bak
Ben aklına düşünce
Yol geçmez dağına bak

Kırat gelir biçinden
Ağ arpanın içinden
Koy sağ olsun sallansın
Sarıkamış içinde.

Bir tefim var deriden
Gel beriden beriden
Senin derdin değil mi
Beni böyle eriden.

Mektubun altında iki sevgilinin de isimleri yazıldı.

rak söyleniyordu. Türküleri hem gençlerden, hem de yaşlılardan almıştı. Bazı sözler pek anlaşılıyordu.

Danslarda ve türkülerde refakat sazları; Klârneter, Keman ve Davuldu.

Derlenmiş olan türkü ve oyunların adları şunlardır:

1 — Osman ağa, 2 — Oğlan oğlan, 3 — Kılıç, 4 — Karşılama, 5 — Mayadağdan kalın kazlar, 6 — Çiçek, 7 — Aynalı Pembe, 8 — Ramize, 9 — Yalelli, 10 — Mevlâna Prizen, 11 — Eyy Gaziler, 12 — Çiftetelli, 13 — Konyalı, 14 — Kaçamak.

Derlenen telden aldığım metinleri aynen orada söylendiği gibi yazıyorum.

1 — OSMAN AĞA

Ne da güzel saçların var
(2 defa Erkekler söylüyor)

Altın tarak isterim Osman ağa
(2 defa kızlar söylüyor)

Osmanâ, Osmanâ, Osman ağa
Yala, yala, yala Süleyman ağa
(2 defa beraber söylüyorlar)

Ne da güzel guzlerin var
(2 defa Erkekler söylüyor)

Altın guzluk isterim Osman ağa
(2 defa kızlar söylüyor)

Osmanâ, Osmanâ, Osman ağa
Yala, yala, yala Süleyman ağa
(2 defa beraber söylüyorlar)

Bu türkünün oyunu da var. Bunu gençler kızlı ve erkekli oynuyorlar. Melodî bizim bildiğimiz (Sabahlara dayanmam Osman ağa) türküsünün aynıdır.

2 — OĞLAN OĞLAN

Oğlan oğlan boynuma dolan
Kolum sana yâstık saçlarım yorgan.
Ne güzel oğlan

Melodi tamamen bizde söylenenin aynıdır. Oyunu, halay oyunlarına girer ve üç ayağa benzemektedir.

(Devam edecektir)

Ayın Olayları:

2. Halk Oyunları Bayramı

Yazan: İhsan HİNÇER

«Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi» tarafından tertiplenen II. Türk Halk Oyunları Bayramı 19.29 Temmuz 1956 günlerinde İstanbulda Açık Hava Tiyatrosunda yapıldı. On bir gün devam eden oyunların büyük ilgi topladı. Bu arada İstanbulda bulunan Pakistan Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Mirza ile Begüm Mirza ve Cumhurbaşkanı Cemal Bayar da 27 Temmuz Cuma günü saat 21,15 de Halk Oyunları Bayramını şereflendirmişler, oyunlar hakkında hayranlıklarını belirtmişlerdir.

Halk Oyunları Bayramına bu sene 18 bölge ve il oyun topluluğu katılmıştır.

Oyunlar, iki program halinde oynanmıştır. Birinci program 5 gün, ikinci program ise 6 gün sürmüştür.

İLMİ ÇALIŞMALAR

Tesis, ilköğütüne tam bir şekilde erdirmek için ilmi çalışmalarını bir an evvel başlatmasını kararlaştırmış. İlk müsbet adımı atmıştır. Kurulan ilmi heyet, «bu bayramdan faydalanarak oynanacak bütün oyunların seslerini zaptetmek, notalarını yazmak, fotoğraflarını, filmlerini almak, kıyafetlerin resimlerini çizmek, folklorik araştırmalar yapmak için» vazife dağıtımını yapmıştır. Buna göre Kompozitör Doç. Dr. Bülent Tarcan zaptedilen seslerin notalarını yazacak. Kenan Özbek kıyafetlerin resimlerini çizecek, Devlet Konservatuarını müzik tarihi ve nazariyatı hocası Mahmut Ragıp Gazimihal: Trabzon, Giresun ve Erzurum; Ahmet Kutsi Tecer: Türkistan, Kırım ve Kafkas; Eflâkum Cem Güney: Sırt, Gaziantep; Şerif Baykurt: Kırklareli, Balıkesir; Muzaffer Sarısözen: Sivas, Eğir, Kastamonu; Nezihe



Üstte Kırım, altta Kars toplulukları sanatkarlarından birkaçı

Araz: Bursa, Kars; İhsan Hınçer: Konya, Çorum. Elâzığ bölge ve illerinin oyunlarını, müzik vesair hususiyetlerini, hazırlanmış olan anket suallerine göre tesbit etmeye başlamışlardır. Bu çalışmalar, Bayramın bitmesi olmasın rağmen devam etmektedir. (Gelecek sayımızda bu anket suallerini yayınlıyacağız.)

BASIN - YAYIN VE TURİZM
MD. NÜN İLGİSİ

Öte yandan Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü de Halk Oyunları Bayramına ilgi göstermiş, arkadaşımız Koreograf Halil Cemal Oğultürk'ü bir film operatörü ile birlikte Ankara'dan İstanbul'a göndermiştir. Bu heyete, oyunlar devamınca gerek Telesis ve gerekse oyun toplulukları tarafından

kolaylık gösterilmiştir. Heyet üyelerine, oyunlara serbest giriş kartları verilmiş, oyun topluluklarının 4-7 dakikalık renkli ve renksiz filmlerinin çekilmesine fırsatlar hazırlanmıştır.

Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürüğü, bu örnek filmleri, Amerikada kurulan Türk - Amerikan Folklor Derneği'ne gönderecek. Dernek te Sol Hurok'la varılan anlaşmaya göre bu oyun topluluklarından, Avrupa ve Amerika Turnesine katılacak toplulukları seçecektir.

OYUNLAR NASIL KARŞILANDI?

Bu sene yapılan Bayram, geçen yıllara göre daha derli toplu idi. Ancak, bu defa bazı topluluklar gelmemişti.

Halk, oyunlara, istenilene yakın alaka gösterdi. İstanbul Belediye Meclisi, bu büyük hizmete karşılık %15 eğlence resminden vazgeçti. Oyunları, beş liralık biletle 7500, iki buçuk liralık biletle 13.500, parasız davetiye ile de 9.000 e yakın seyirci takip etmiştir. ki, bu hesaba göre 30.000 kişi oyunları görmüş, 71.000 lira gelir sağlanmıştır.

BAYRAMA KATILAN TOPLULUKLARIN ADLARI VE OYUN ÇEŞİTLERİ

BİRİNCİ PROGRAM

19 - 20 - 21 - 22 Temmuz: Gündüz saat 17. Akşam 21.15. 23 Temmuz Akşam 21.15

1. Balıkesir: Balıkesir Zeybeği
2. Bursa: Kılıç Kalkan
3. Çorum: Çorum Halayı (Erkek ekibi) Türkmen Kızı (Kız ekibi), İğdeli gelin (Kız erkek).
4. Eğin: Dut ağacı, Tırnana, Hayriye
5. Elâzığ: (Kadın - erkek) Çayda Çırağ, Delişo, Uçayak, Halay.
6. Erzurum: (Kadın ekibi) Ben bir kavak olaydım, Çift beyaz güvercin, Nâri. (Erkek ekibi) Hançer Bari, Baş Bar, Koççarı Bari.
7. Gaziantep: Şirin Nar, Dokuzlu, Oğuzlu.
8. Giresun: Çandır Tüfek oyunu (Erkek ekibi).
9. Diğer Türk oyunları: A) Türkistan oyunları: Canım Üke Can Türkistan, Hay hay hanım. B) Kırım oyunları: Çoban, Yüksek Minare, Toplu Kaytarma.
- C) Kafkas oyunları.

- (15 dakika ara)
10. Kars: (Kadın - Erkek) Nazeyleme, Enzeli, Kentvarlı, Döne.
 11. Kastamonu: Davul oyunları.
 12. Kırklareli: Beylerbeyi, Karşılama 1, Kabadayı, Uçayak.
 13. Konya: Kaşık oyunları.
 14. Sirt: Şiron, Dilo dilo.
 15. Sivas: Düz Halay.
 16. Trabzon: Maçka Horonu, Bıçak oyunları.

İKİNCİ PROGRAM

- 24 - 25 - 26 - 27 Temmuz: Akşam saat 21.15. 28 - 29 Temmuz: Gündüz 17.00. Akşam 21.15.
1. Balıkesir: Bengi.
 2. Bursa: Kılıç Kalkan.
 3. Çorum: Çorum Kadın Halayı (Kadın ekibi), Dillolo (Kız, erkek), Çorum Halayı (Erkek ekibi).
 4. Eğin: Sıklama, Gecgeği. Eğin Kınası.
 5. Elâzığ: (Kadın - erkek) Çayda Çırağ, Güvercin, Karşılama.
 6. Erzurum:

Prova günü de dahil zaruri masraf karşılığı olarak oyun elemanlarına, 12 gün için günlüğü 10 ar liradan 120 şer lira verilmiş, ayrıca Teknik Üniversite yurdu ücretleri, yol paraları, gezi masrafları, reklâm giderleri olarak ta topluca — tahminimize göre — 40 ilâ 46 bin lira arasında bir masraf yapılmıştır.

İki yıl önce 100.000 lira sermaye ile kurulan Tesis, geçen sene uğradığı ağır ziyam telâfi etmiş, kasasına 25.30 bin liralık bir gelir ilâve etmiştir.

TESİSİN YILLIK UMUMİ HEYET TOPLANTISI

Tesis, Bayram'ın devam ettiği günler esnasında İstiklâl caddesinde Haset Kitabevi bitişiğindeki Hıdıvyalı Paşâ kat 3 teki merkezinde senelik umumî heyet toplantısını yapmış, çalışma istikameti hakkında tartışmalar cereyan etmiştir. Kompozitör A. Adnan Saygun, bu arada fikirlerini söylemiş, çalışmalar üzerinde durmuş, tenkitlerde bulunmuştur.

Tesise daha büyük başarılar dileriz.



1956 YILINDA

İKİSER DAIRESİ
10
APARTMAN

İKİSER KATLI
10
BAHÇELİ EV

aynca

875000 lira

TÜRKİYE BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyeti

TÜRKİYE KREDİ
BANKASI A.O.



HER ZAMAN EMRİNİZDEDİR

ŞEMSI YASTIMAN SAZ-EVİ

BAĞLAMA DERSİ VERİLİR

40 YAŞINDAN SONRA DA SAZ ÖĞRETİLİR

Divan Sazı, Bağlama ve Cura yapılır, tamir edilir. Her yere saz gönderilir. En iyi saz telleri bulunur. Fiyat listesi isteyiniz.

ŞEMSI YASTIMAN SAZ EVİ

ÇIRAĞAN CAD. NO 34 BEŞİKTAŞ-İST.

Senelik abonesi 300, altı aylık abonesi 150 kurustur. Yurd dışı senelik abone 2 dolardır. Adres değiştirmeler

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

hiçbir şart ve ücrete tâbi değildir. Basılmıyan yazılar talep vukuunda iade edilir. Dizgi ve Baskı: EKİNGİL MATBAASI

Adres: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak, No. 17, İstanbul

«Türk Folklor (Halkbilgisi) Derneği'nin neşriyat organıdır.»

1956 YILINDA

15

EV VE APARTMAN DAİRESİ

İkramiye ve kredili

Ayrıca zengin para ikramiyeleri

AKBANK'IN MÜŞTERİLERİNE YENİ HİZMETİ

YÜZ EVLER MAHALLESİ

Hesabınızla daima en az 150 LİRA bulundururuz.

AKBANK

(Tafsilat İşlerimizde)



FERAHLIK
ve NEŞE

T. C.
ZİRAAT
BANKASI

Tasarruf hesapları
1956 yılı ikram'ye
plânı tutarı şimdilik

1.750.000

Liradır

Bu Plânda Gayri-
menkuller, dolgun
para ikram'yeleri,
esya, traktörler, zi-
raat âletleri vardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Eylül 1956

İÇİNDEKİLER:

MİLLETLERARASI BİR KONFERANSTAN NOTLAR	Hali B. YÖNETKEN
YUSUF TÜRKÜSÜ'NÜN DOĞUŞ HİKAYESİ	Osman BOLULU
KARACA OĞLAN'IN NEŞREDİLMEMİŞ ŞİRLERİ - IV -	Cahit ÖZTELLİ
BURDUR FOLKLORU HAKKINDA	İnal ATAÇ
UŞAK'TA ADAKÇILAR	Ahı TUNÇ
HALK OYUNLARI DERLEME SORULARI	T.H.O.Y.Y. TESİSİ
HALK OYUNLARINDA BÖLGELENİŞLER	Mahmut B. GAZİMİHAL
MEYDAN ŞAIRLERİNDEN AŞIK HACI HAKKI	M. Halit BAYRI
AYRILIK (ŞİİR)	Raci DAMACI
DEVREK'TE AY HAKKINDA İNANMALAR	M. AKİF
AŞIK MEHMET ÇAKIRTAS	İhsan HİNÇER
DERGİLER ARASINDA	Leylâ ZALOĞLU
SIVAS HALK OYUNLARI EKİBİNE AIT BİR RESİM	

Sayı: 86

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER